

VEÐURLAG

Keldurnar til útlát av veðurlagsgassi stava í stóran mun frá brenning av olju, koli og øðrum fossilum brennievnum. Halda vit á at økja um útlátið av veðurlagsgassi, hækkar miðalhitin á jørðini og broytingar av ymiskum slagi fara at merkjast.

Natúrligu veðurlagsgassini fevna um vatndamp (H2O), koldioxid (CO2), metan (CH4) og láturgass (N2O). Hesi gass gera, at miðalhitin á jørðini er á leið 15°C og ikki minus 18°C, sum hitin hevði verið, um ongi veðurlagsgass vóru.

FISKIVINNUN VÆNTAR EINA VIRKISÆTLAN

Útlátið av vakstrarhúsgassum í Føroyum er enn alt ov høgt, men okkurt bendir á, at gongdin er um at venda. Vindmyllulundin í Húsahaga og ein elektrifisering av húsarhaldunum í Føroyum fer væntandi at minka nógv um útlátið, men fiskivinnan manglar enn eina virkisætlan

Danjal av Rana

Fyri einum mánaði síðani var endaliga frágreiðingin hjá veðurlagsnevndini hjá ST løgd fram í Keypmannahavn. Niðurstøðan hjá nevndini er greið – útlátini mugu skerjast í sera stóran mun.

- Tað hevur skund, tíðin fer frá okkum, segði aðal-skrivarin í ST, Ban Ki-Moon, tá frágreiðingin var løgd fram.

Niðurstøðan hjá nevndini er, at heimurin í lötuni er læstur í eini óafturvendandi

gongd við stórum veðurlags-broytingum, orsaka av skjótt veksandi útláti av vakstrar-húsgassum. Og avleiðingarnar gerast skjótt verri, um ikki heimsins tjóðir gerast samdar um, og fremja, stórar skerjingar í útlátinum.

Málið hjá ST er tí at avmarka upphitingina av jørðini til tvey hitastig hægri, í mun til hitan á jørðini í tíðini innan ídnaðarkollveltingina. Fyri at røkka hesum máli, skrivur veðurlagsnevndin, má útlátið av koltvíiltu, CO2, skerjast við millum 40 og 70

prosentum innan 2050, meðan tað við endan av øldini má verða komið niður á null.

Granskarar gerast al-samt meiri sannførdir um, at tað er útlátið frá okkum menniskjum, sum er høvuðs-orsøkin til tað upphiting, sum er hend síðani miðskeiðis í farnu øld. Jú meiri vit lata út av CO2, jú skjótari kunnu vit vænta, at stórar óafturvendandi og vanda-miklar veðurlagsbroytingar fara at henda. Hóast hetta, so veksur útláti av CO2 ár um ár. Veðurlagsnevndin ber tó

tey góðu tíðindi, at vit hava neyðuga kunnleikan og tólini til at skerja útlátið skjótt.

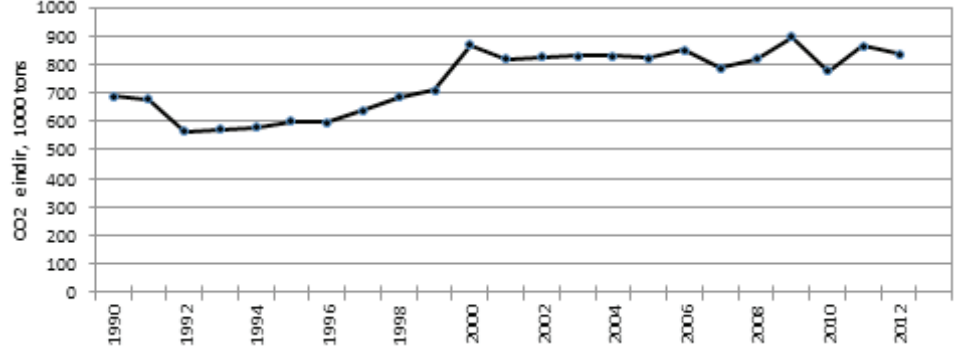
- Loysnirnar eru mangar og geva rúm fyri áhaldandi figgjarligari og menniskja-ligari menning. Alt okkum tørvar er viljan til broyting, skrivur Rajendra Pachauri, formaður í veðurlagsnevndini hjá ST.

Aðalskrivarin hjá ST, Ban Ki-Moon, er hjartskygdur hóast alt.

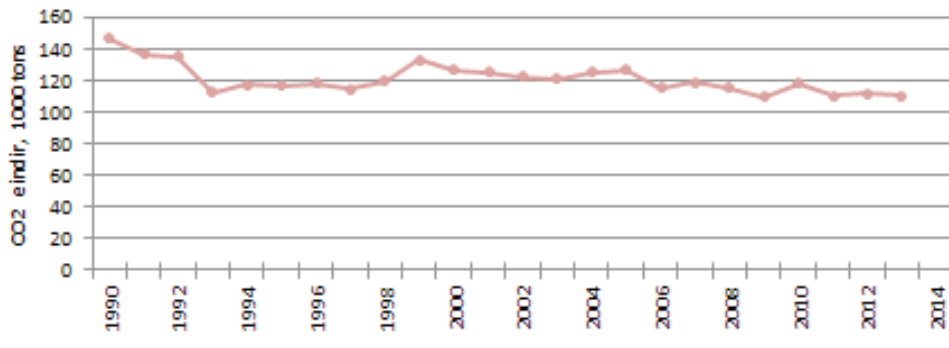
- Tá barn títt er sjúkt og hevur fepur, nýtir tú allan tókan heilivág fyri at linka

um fepurin. Tað krevjast hvørvisstovan, ið hevur umsjón við føroyska vakstrarhúsgassútlátinum. Tøl frá altjóða stovnum vísa, at føroyska CO2-útlátið var 12,8

Í Føroyum er tað Umhvørvisstovan, ið hevur umsjón við føroyska vakstrarhúsgassútlátinum. Tøl frá altjóða stovnum vísa, at føroyska CO2-útlátið var 12,8

Samlaða útláti av vakstrarhúsgassi, 1990 til 2013

Útlát av vakstrarhúsgassi frá húsarhaldum 1990 til 2014

Tað má kosta at dálka

Endurstovnaða Føroya Nátturu og umhvørvisfelag saknar eina virkisætlan frá myndugleikunum. - Tað manglar ein virkisætlan, ein ítøkilig ætlan fyri hvussu vit skulu røkka málinum um at skerja útlátið 20 prosent innan 2020 í mun til 2005, sigur Theresa Jákupsdóttir, nevndarlimur í FNU. Hon vísir á, at útlátið størri í dag enn í 2005, so tað gongur eyðsæð skeiva vegin. - Hóast vit ongantíð hava havt so nógv orku frá varandi orkukeldum sum nú, so dálkar SEV meiri í dag enn fyri 10 árum síðani, tí at orkunýtslan er so nógv størri í dag, sigur Theresa Jákupsdóttir, sum ynskir at myndugleikarnir innrættað samfelagið á ein slíkan hátt, at nýtslan fer niður. Ábyrgdin fyri hesum liggur bæði hjá landsmyndugleikunum og hjá kommununum, sigur hon. - Umframt at skipa so fyri, at nýtslan minskar, so er tað eisini neyðugt, at tað kostar at dálka, sigur Theresa Jákupsdóttir, nevndarlimur í FNU.

Færri skip, ið nýta minni olju

Í ritinum “Veðurlagspolitikkur Føroya – um at skerja útlátið av veðurlagsgassum” frá Innlendismálaráðnum í 2009 var viðmerkt, at tá nýggjur fiskivinnupolitikkur verður lagdur, eiga stig at verða tikin, fyri at minka um útláti av vakstrarhúsgassum frá skipum. Í hesum døgum situr samgongan og tingast um ein nýggjan fiskivinnupolitikk. Jacob Vestergaard, landsstýrismaður, sigur, at teir ikki hava tingast ítøkiliga um útlátspolitik í fiskivinnusamráðingunum, men at minni útlát er ein sjálvsøgd avleiðing av eini meiri effektivari vinnu. - Vónin er at vit fáa færri, men úrslitabetri eindir, ið nýta minni orku fyri hvørt kilo av veiddum